

**ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ՊԱՐՈՆ ԱԼԵՆ ՍԻՄՈՆՅԱՆԻՆ**

Հարգելի՛ պարոն Սիմոնյան

Համաձայն «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի 121-րդ հոդվածի 4-րդ մասի՝ կից Ձեզ ենք ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն ուղղված Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի «Հայաստան» խմբակցության հարցապնդման պատասխանը:

Առդիր՝ 34 էջ:

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝ Ն. ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Պատասխանում օգտագործվող հասկացություններ և հապավումներ՝

ԱԻՆ՝	Արտակարգ իրավիճակների նախարարություն
ԱՀ՝	Արցախի Հանրապետություն
ԱՆ	Առողջապահության նախարարություն
ԱՍՀՆ	Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն
ԲՏԱՆ	Բարձր տեխնոլոգիական արտադրության նախարարություն
ԲՆԱ	Բժշկական նշանակության արտադրատեսակ
Կառավարություն՝	Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն
ՀԿ՝	Հասարակական կազմակերպություն
ՀՀ՝	Հայաստանի Հանրապետություն
ՄԱԶԾ՝	ՄԱԿ-ի զարգացման գործակալություն
ՄԱԿ	Միավորված ազգերի կազմակերպություն
ՄՍԾ	Միասնական սոցիալական ծառայության
ՇՏԱԲ՝	2020թ. հոկտեմբերի 2-ին ԱՍՀՆ կողմից ստեղծված միասնական շտաբը
Պատերազմ՝	Ադրբեջանի կողմից 2020 թվականի սեպտեմբերի 27-ին սանձազերծված 44-օրյա պատերազմ
ՊՈԱԿ	Պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն
ՏԻՄ՝	Տեղական ինքնակառավարման մարմին
ՏԿԵՆ՝	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն

Ի պատասխան ՀՀ ԱԺ «Հայաստան» խմբակցության 2021 թվականի սեպտեմբերի 24-ի հարցաանդաման

Պատերազմի հետևանքով՝ ԱՀ կառավարությանը և Արցախի քաղաքացիներին աջակցելու նպատակով Կառավարության կողմից իրականացվել է սոցիալ-տնտեսական խնդիրների մեղմմանն ուղղված 20-ից ավելի միջոցառում, ինչպես նաև ԱՀ կառավարությանը հատկացվել է ֆինանսական աջակցություն (միջոցառումների և ֆինանսական աջակցության ընդհանուր բյուջեն կազմել է **շուրջ 156 մլրդ դրամ**), այդ թվում՝

- Արցախի տարածքում 2020 թվականի սեպտեմբերից սկսած բնակչության սպառած էլեկտրաէներգիայի, գազի, ինչպես նաև կապի ծառայությունների ծախսն ամբողջությամբ ֆինանսավորելու համար 2020 և 2021 թվականների ընթացքում պետական բյուջեից **նվիրաբերվել է շուրջ 9.8 մլրդ դրամ**,
- ԱՀ-ի պետական հատվածի աշխատողների վարձատրությունը ֆինանսավորելու, կենսաթոշակառուների և նպաստառուների կենսաթոշակներն ու նպաստները վճարելու, կապիտալ շինարարության և առողջապահական ծախսերը ֆինանսավորելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության 2020 և 2021 թվականների պետական բյուջեից Արցախի կառավարությանը տրամադրվել է **շուրջ 44.7 մլրդ դրամ բյուջետային վարկ**:

Արցախում հաշվառված և փաստացի բնակված բոլոր անձինք եղել են վերոնշյալ ծրագրերի շահառու, իսկ նրանց առանձին խմբեր հանդիսացել են աջակցության մի քանի միջոցառման շահառու՝ ստանալով համապատասխան օժանդակություն:

(հավելված 1-ում ներկայացված են ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված աջակցության միջոցառումների, ինչպես նաև ԱՀ կառավարությանը հարկացված ֆինանսական աջակցության վերաբերյալ որոշումները և հակիրճ նկարագիրը)

1. Արդյոք ապահովվել է հնարավորինս լիարժեք և ճշգրիտ տեղեկատվություն՝ Արցախի Հանրապետությունից Հայաստանի Հանրապետություն ժամանակավորապես տեղափոխված ընտանիքների թվաքանակի, կազմի, սեռադասարկային կառուցվածքի, ՀՀ-ում ժամանակավոր բնակության վայրի, Արցախում հիմնական բնակության վայրի առկայության և դրանց հասցեների, ինչպես նաև նրանց կոնտակտային տվյալների վերաբերյալ (խնդրում եմ ապանձնավորված մանրամասն տեղեկատվությունը տրամադրել):

Պատերազմի առաջին օրերից տեղահանված արցախցիների հաշվառման և առաջնահերթ կարիքի բացահայտման գործընթացն իրականացվել է համայնքների և պետական հաստատությունների միջոցով: 2020թ. հոկտեմբերի 2-ին ստեղծվել է ԱՍՀՆ Շտաբը, որտեղ աշխատել է ԱՍՀՆ-ի և դրա ենթակա կառույցների աշխատակիցներից ու կամավորներից ձևավորված շուրջ 60 հոգանոց թիմ՝ 24/7 գրաֆիկով:

Միաժամանակ 114 թեժ գիծը ներառվել է Կառավարության 117 միասնական Թեժ գծի համակարգում: Հեռախոսազանգերի միջոցով գրանցվել են տեղեկություններ ինչպես տեղահանված արցախցիների ընտանիքների կազմի, սեռատարիքային կառուցվածքի, այնպես էլ՝ կացարանի, սննդի, հիգիենայի մասին հայտերը:

Թեժ գծի աշխատանքի միջոցով քարտեզագրվել են ԱՀ-ից տեղափոխվածները և պատերազմից տուժած սոցիալական խմբերը՝ ըստ իրենց առանձնահատկությունների, քայլեր են ձեռնարկվել նրանց կարիքների բավարարման ուղղությամբ հրատապ աջակցության տրամադրող գործընկերներ գտնելու և կարիքների հասցեագրումն ուղղորդելու նպատակով:

ԱՍՀՆ նախարարի 2020 թվականի հոկտեմբերի 30-ի 184-Ա/1 հրամանով Երևանում հիմնվել է քաղաքացիների ժամանակավոր ընդունման և տեղավորման գործընթացները համակարգող տրիաժ կենտրոն: Մասնավորապես Հայ Առաքելական եկեղեցու հետ համագործակցության շրջանակներում տրիաժ կենտրոնը տեղակայվել է Եկեղեցու Հայրորդաց տան՝ Քանաքեռ-Զեյթունի մասնաշենքում: Բացի այդ, տեղահանված արցախցիներին կարճաժամկետ կայանման և ուղղորդման ծառայություն են տրամադրել նաև ԱՍՀՆ ենթակայությամբ գործող՝ Նուբարաշեն վարչական շրջանում գտնվող ՊՈԱԿ-ում:

Ըստ ՏԿԵՆ Միգրացիոն ծառայության՝ պատերազմի ավարտին Արցախից տեղահանվածների թիվը կազմել է ավելի քան 91,000 մարդ (*հավելված 2-ում ներկայացված է թվաքանակի, կազմի, սեռատարիքային կառուցվածքի, ՀՀ-ում ժամանակավոր բնակության վայրի, Արցախում հիմնական բնակության վայրի առկայության վերաբերյալ համապատասխան տեղեկատվությունը*):

Միաժամանակ հայտնում ենք, որ 2021 թվականի մարտի 19-ի ԱՀ նախագահի ՆՀ-1531-Ն որոշմամբ ստեղծվել է Հայաստանի Հանրապետությունում Արցախի Հանրապետության կառավարության օպերատիվ շտաբի առանձնացված ստորաբաժանում, որը ևս ՀՀ կառավարության հետ համագործակցությամբ իրականացրել է ԱՀ քաղաքացիների սոցիալ-տնտեսական խնդիրների լուծման աշխատանքների, ինչպես նաև նրանց հաշվառման և վերաբնակեցման խնդիրների համակարգումը և ԱՀ տեղափոխելու կազմակերպումը:

2. Արդյոք ապահովվել է հնարավորինս լիարժեք և ճշգրիտ տեղեկատվություն՝ Արցախյան վերջին պատերազմում զոհված, անհետ կորած, գերի ընկած և վիրավորում ու հաշմանդամություն ձեռք բերած անձանց ընտանիքների վերաբերյալ (խնդրում եմ ապանձնավորված մանրամասն տեղեկատվությունը տրամադրել):

ՀՀ քննչական կոմիտեի գինվորական քննչական գլխավոր վարչության հատկապես կարևոր գործերի քննության վարչությունում ԱՀ դեմ ագրեսիվ պատերազմ սանձազերծելու և վարելու, միջազգային մարդասիրական իրավունքի նորմերի լուրջ խախտումներ համարվող արարքներ կատարելու փաստերի առթիվ քննվող քրեական գործի շրջանակներում պարզվել է, որ պատերազմի հետևանքով ԱՀ-ում և ՀՀ-ում զոհված, անհայտ կորած և գերի ընկած զինծառայողների և քաղաքացիական անձանց թվաքանակը կազմում է (22.10.2021թ. դրությամբ)՝

	Զինծառայող	Քաղաքացիական անձ
Զոհված	3712	76
Անհայտ կորած	222	21
Գերեվարված	37	3

Մինչև օրս Ադրբեյջանի Հանրապետության կողմից Հայաստանի Հանրապետություն է հանձնվել գերեվարված ընդհանուր թվով 114 զինծառայողներ և քաղաքացիական անձինք:

Ըստ ԱՍՀՆ ՄՍԾ-ի կողմից ներկայացված տվյալների (15.09.21թ. դրությամբ)՝

Վիրավորում ստացած և ստացիոնար բուժում ստացած,	7888
որից հաշմանդամություն ստացած	1464 (113-ը՝ 1-ին, 390-ը՝ 2-րդ, 961-ը՝ 3-րդ խմբի)

3. ՏԻՄ-երի, ՀԿ-ների, սոցիալական խնդիրներով զբաղվող տեղական ու միջազգային կառույցների և սոցիալական աշխատողների ընդգրկմամբ արդյոք իրականացվել է նշված ընտանիքների կարիքների ամբողջական գնահատում (բնակության վայրի, սննդի, հագուստի, հոգեբանական օգնության, կենսագործունեության համար անհրաժեշտ օժանդակ և այլ պարագաների վերաբերյալ և այլն)՝ առկա չափորոշիչների և ուղեցույցերի համաձայն, որի արդյունքում կձևավորվեր լիարժեք պատկեր թե անհրաժեշտ ծրագրերի բովանդակության և թե դրանք իրականացնելու համար անհրաժեշտ ռեսուրսների վերաբերյալ (խնդրում են մանրամասն տեղեկատվությունը տրամադրել):

- **ՏԻՄ-երի** կողմից շարունակաբար իրականացվել է ԱՀ-ից տեղահանված անձանց հաշվառում և կարիքի գնահատում, որի հիման վրա ձևավորվել են համայնքներում ժամանակավոր բնակություն հաստատած անձանց ցանկը, այդ թվում՝ սեռատարիքային կառուցվածքը, կացարանի, սննդի, հիգիենայի պարագաների, հագուստի և առողջապահական ծառայությունների կարիքների մասին տեղեկատվությունը:

- **Շտաբի** աշխատանքների շրջանակներում նախարարությունը և դրա ենթակայությամբ գործող ՊՈԱԿ-ները համագործակցել են շուրջ **90 հասարակական կազմակերպությունների** հետ (*հավելված 3-ում ներկայացված է ՀԿ-ների ցանկը*), որոնց մի հատվածն, ի թիվս այլ գործառույթների, ներգրավվել է նաև քաղաքացիների առաջնային՝ հագուստի, սննդի, հիգիենիկ պարագաների և կացարանի կարիքների գնահատման աշխատանքներում:

Վերոնշյալ կազմակերպությունների սոցիալական աշխատողների և հոգեբանների մասնակցությամբ վերհանված կարիքներից ելնելով՝ քաղաքացիներին տրամադրվել է անհրաժեշտ աջակցություն՝

- ժամանակավոր կացարանի ապահովում,
- առաջնային կարիքների բավարարմանն ուղղված միջոցառումներ, մասնավորապես՝ սննդի, հագուստի, տաք ծածկոցների, ջեռուցող տեխնիկայի և առաջնային անհրաժեշտության այլ պարագաների տրամադրում,
- շարունակական վերահսկողության իրականացում:

Շտաբը համակարգել է նաև ԱՀ-ից տեղահանված քաղաքացիներին աջակցել ցանկացող կազմակերպությունների և անհատների հետ աշխատանքը՝ քարտեզագրելով առկա և առաջարկվող ռեսուրսները և ուղղելով դրանք ըստ

նպատակի՝ վերջիններիս կողմից տրամադրվող աջակցությունը դարձնելով հնարավորինս թիրախային և հասցեական:

Ստեղծված **տրիաժ կենտրոնները** ևս իրականացրել են տրիաժին դիմած քաղաքացիների վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվության հավաքագրում, տրիաժում գտնվող քաղաքացիների և ընտանիքների առաջնային կարիքների գնահատում և առողջական խնդիրների վերհանում, աջակցել են ՏԿԵՆ միգրացիոն ծառայությանը՝ արցախցիների հաշվառման հարցում: Տրիաժ կենտրոնները զբաղվել են նաև քաղաքացիների տեղավորմամբ՝ հաշվի առնելով վերջիններիս ինքնախնամքի կարողությունները, առողջական խնդիրները, ՀՀ այս կամ այն վայրում տրամադրվող բժշկական կամ այլ ծառայություններին մոտ գտնվելու անհրաժեշտությունը:

- Տեղահանված արցախցիների կարիքների գնահատման հաջորդ փուլն իրականացվել է **ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի** հետ համագործակցությամբ՝ ԱՀ քաղաքացիների հրատապ կարիքների **արագ գնահատման մեթոդաբանության մշակման արդյունքում ստեղծված էլեկտրոնային համակարգի միջոցով**, որը գործարկվել է 2020թ. դեկտեմբեր ամսին: Համակարգի միջոցով սոցիալական աջակցության տարածքային մարմինների աշխատակիցները գնահատել են իրենց սպասարկման տարածքում տեղավորված ԱՀ քաղաքացիների հիմնական կարիքները: Ընդ որում՝ կարիքի գնահատման այդ համակարգը հնարավորություն է ընձեռում բացահայտելու ԱՀ քաղաքացիների բազմակողմանի կարիքները (նյութական, կրթական, առողջապահական, սոցիալական ապահովության իրավունքների իրացման հետ կապված և այլն): Մինչ կարիքի գնահատման գործընթացի մեկնարկը, սոցիալական աշխատողներին բաշխվել են դյուրակիր համակարգիչներ և Քովիդ-19-ի պաշտպանիչ միջոցներ՝ պատշաճ կերպով տնայցերի կազմակերպման նպատակով: Աշխատանքի և սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտն իրականացրել է նշյալ մասնագետների հրահանգավորումը՝ մանրամասնորեն քննարկելով և նրանց ներկայացնելով կարիքի գնահատման էլեկտրոնային գործիքը: Գործիքի միջոցով և սոցիալական աջակցության տարածքային գործակալությունների և բաժինների աշխատակիցների ուժերով իրականացվել է տեղահանված անձանց կարիքների գնահատում, որոնք հիմք են հանդիսացել ՀԿ-ների և բարերարների աջակցություններն ուղղորդելու հարցում:

Միաժամանակ, 2021թ. հուլիս ամսից ՄՄԾ տարածքային կենտրոնների կողմից մեկնարկել է ԱՀ-ից տեղահանված ընտանիքների **անհատական սոցիալական կարիքների վերագնահատման գործընթացը**՝ նպատակ ունենալով աջակցել ընտանիքներին ժամանակավոր կացարաններից այլ կացարաններ

տեղափոխվելու հարցում, ինչպես նաև հնարավորինս ապահովել նրանց բնականոն կենսագործունեությունը և ընտանիքների զբաղվածության ապահովումը նոր բնակավայրում: ԱՀ-ից տեղահանված ընտանիքներին ժամանակավոր կացարաններից այլ կեցության վայր տեղափոխվելու նպատակով ՄՄԾ-երի տարածքային կենտրոնների մասնագետների կողմից համատեղ իրականացվել է կարիքների գնահատում **«Արցախից տեղահանված անձանց (ընտանիքների) սոցիալական կարիքների խորքային գնահատման» ձևաթղթով:** Կարիքի գնահատումից հետո «Առաքելություն Հայաստան» բարեգործական ՀԿ-ի հետ իրականացվել են անհատական հանդիպումներ, կնքվել կամավոր դուրս գալու համաձայնությունը, որից հետո ՀԿ-ի սոցիալական աշխատողները կատարել են տնայցեր՝ հստակ գրանցելու ընտանիքի վարձակալությամբ տեղափոխվելու փաստը:

- Պատերազմում վիրավորում ստացած անձանց պրոթեզավորումը կազմակերպելու նպատակով ՀՀ ԱՍՀ նախարարի 2021թ. փետրվարի 2-ի N 15-Ա/1 հրամանով ձևավորվել է բազմամասնագիտական թիմ: **Բազմամասնագիտական թիմի** կողմից հատուկ մշակված գործիքներով գնահատվել են ստորին և վերին վերջույթի անդամահատում ունեցող զինծառայողների կարիքները, մասնավորապես՝ պրոթեզների տեսակի, դետալների և անձի շարժունակության ապահովման համար անհրաժեշտ այլ գործոնների, աջակցող միջոցների, մասնագիտական կարողությունների, դրանց վերականգմանն ու վերամասնագիտացմանն ուղղված անհրաժեշտ ծառայությունների համատեքստում: Գնահատման գործընթացի ավարտից հետո պատերազմի հետևանքով վիրավորում ստացած անձանց ֆունկցիոնալ պրոթեզավորումը կազմակերպելու նպատակով ԱՍՀՆ ու «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը փոխըմբռնման հուշագիր են ստորագրել «Աջակցություն վիրավոր զինվորներին և զինվորական հաշմանդամներին» բարեգործական ՀԿ-ի և պրոթեզավորում իրականացնող՝ «Ստեփանակերտի պրոթեզաօրթոպեդիկ կենտրոն», «Ինտերօրթո», «Օրթեզ», «Բարրի Թրեյդ», «Կամար» ՀԿ-ների հետ: Նույն կազմակերպությունների հետ նույնաբովանդակ մեկ այլ հուշագիր կնքել են ԱՍՀՆ-ն ու «Իթերնալ Նեյշն Ֆաունդեյշն Արմենիա» բարեգործական հիմնադրամը:

4. Արդյոք իրականացվել է ներկայումս ՀՀ պետական բյուջեի, ինչպես նաև միջազգային դոնոր կազմակերպությունների միջոցների շրջանակներում գործող ծրագրերի վերազնահատում, որի արդյունքում կընդունվեին համապատասխան իրավական ակտեր կամ փոխհամաձայնեցված որոշումներ՝ որոշակի ծրագրերի կասեցման, որոշների դադարեցման և ըստ անհրաժեշտության նոր ծրագրերի գործարկման վերաբերյալ (խնդրում եմ մանրամասն տեղեկատվությունը տրամադրել՝ կցելով նաև ընդունված որոշումները, իրավական ակտերը կամ դրանց հղումները):

Արցախում առաջացած հումանիտար աղետին հակազդման, Արցախի բնականոն կենսագործունեության վերականգնման և տեղահանված արցախցիների կարիքները հոգալու նպատակով հետպատերազմյան շրջանում Կառավարության կողմից մշակվել և իրականացվել է 20-ից ավելի աջակցության միջոցառում (միջոցառումները հաստատող որոշումները ներկայացված են հավելված 1-ում):

Միաժամանակ հայտնում ենք, որ Կառավարության մի շարք որոշումներով հաստատված միջոցառումների վերազնահատման շրջանակներում բացահայտվել են խնդիրներ՝ կապված հասցեականության և ոչ հավաստի տվյալների ռիսկի կառավարելիության հետ: Չնայած այն հանգամանքին, որ այդ միջոցառումները արդյունավետ էին որպես հրատապ կարիքի բավարարման արագ արձագանքի միջոցառումներ, սակայն որպես երկարաժամկետ միջոցառումներ դրանք անարդյունավետ էին թիրախայնության տեսանկյունից: Նշված հանգամանքներով պայմանավորված՝ որոշում է կայացվել մի շարք միջոցառումների փոխարեն մշակել նոր միջոցառում, որով ընտանիքներին աջակցություն կտրամադրվի առաջնային կարիքների, այդ թվում՝ կացարանի ապահովման հարցում և միաժամանակ չի վնասի քաղաքացիների զբաղվածության և սոցիալապես ակտիվացման շարժառիթի ձևավորմանը:

Բոլոր աջակցության միջոցառումները պարբերաբար վերանայվել են՝ համաձայն շահառուների կողմից ստացված բողոք-դիմումների. ըստ անհրաժեշտության իրականացվել են փոփոխություններ ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշումներում (հավելված 4-ում ներկայացված է որոշումների ցանկը), բարելավվել են շահառուներին գրանցող տեղեկատվական հարթակները:

Պատերազմի հետևանքով վիրավորում ստացած անձանց պրոթեզավորման և աջակցող միջոցների տրամադրման գործընթացը պատշաճ կազմակերպելու նպատակով վերազնահատվել և ավելացվել են 2022 թվականի պետական բյուջեի «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց աջակցություն» ծրագրի «Պետական հավաստագրերով աջակցող միջոցների տրամադրում միջոցառման» ֆինանսական

և ոչ ֆինանսական չափաքանակները:

Միջոցառումների վերագնահատման շրջանակներում ակնհայտ է դարձել զբաղվածության ոլորտում միջոցառումների մշակման անհրաժեշտությունը, ինչի արդյունքում ԱՀ քաղաքացիների ժամանակավոր զբաղվածության ապահովման նպատակով մշակվել են 2 միջոցառումներ՝

- «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքների կազմակերպման միջոցով՝ Ադրբեյջանի կողմից 2020թ. սեպտեմբերի 27-ին սանձազերծված պատերազմի հետևանքով տեղահանված և փաստացի ՀՀ գտնվող Արցախի Հանրապետության գործազուրկ քաղաքացիների ժամանակավոր զբաղվածության ապահովում» միջոցառումը, որի իրականացման կարգը հաստատվել է ՀՀ կառավարության 2020թ. դեկտեմբերի 21-ի N 2119-Լ որոշմամբ:
- «Ադրբեյջանի կողմից 2020 թվականի սեպտեմբերի 27-ին սանձազերծված պատերազմի հետևանքով տեղահանված և փաստացի Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող Արցախի Հանրապետության գործազուրկ քաղաքացիների աշխատանքային փորձ ձեռք բերելու համար աջակցության տրամադրում» միջոցառումը, որի իրականացման կարգը հաստատվել է ՀՀ կառավարության 2020թ. դեկտեմբերի 21-ի N 2118-Լ որոշմամբ:

Կարևորելով հետպատերազմյան ժամանակահատվածում մարտական գործողություններին մասնակցած անձանց ոչ միայն ֆիզիկական և հոգեբանական ամբողջական վերականգնումը, այլ նաև սոցիալական երաշխիքների, մասնագիտական վերապատրաստման և զբաղվածության ապահովումը, գիտակցելով պետական այդօրինակ քաղաքականության իրագործման հարցում մասնավոր հատվածի մասնակցության, պետության և մասնավոր հատվածի

ներուժի համախմբման կարևորությունը՝ ՀՀ ԲՏԱՆ-ը ՀՀ ԱՍՀՆ հետ կնքել է համագործակցության հուշագիր, որի շրջանակներում նախատեսվում է իրականացնել **«Ռազմիկի հաջողության ուղի» ծրագիրը**, որի նպատակն է աջակցել հայրենիքի սահմանները պաշտպանելիս ռազմական գործողությունների մասնակիցներին և հաշմանդամություն ստացած զինվորներին ձեռք բերել մասնագիտական կողմնորոշում, ստանալ մասնագիտական-տեխնոլոգիական արդի կրթություն, ապահովել փորձաշրջանով բարձր տեխնոլոգիաների ոլորտի կազմակերպություններում, այնուհետև աջակցել աշխատանքի տեղավորման հարցում և նշված մոտեցումների միջոցով՝ նպաստել նրանց ինտեգրմանը հասարակության մեջ:

Ինչպես նաև ՀՀ ԲՏԱՆ իրականացնում է «**Մասնագետների պատրաստման ԲՈՒՀ-մասնավոր հատված համագործակցություն» ծրագիրը**, որի շրջանակներում ընդունելության փուլը հաղթահարած արցախյան պատերազմների մասնակիցների համար բոլոր բաղադրիչների դասընթացները կլինեն անվճար:

Ինչ վերաբերում է բնակարանային ապահովման հարցին, ապա ԱՍՀՆ կողմից մշակվել է «Արցախի Հանրապետության Քաշաթաղի շրջանից տեղահանված ընտանիքների բնակարանային ապահովության պետական աջակցության ծրագիրը և ծրագրի իրականացման պայմանագրի օրինակելի ձևը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծը (այսուհետ՝ Նախագիծ), որը 07.09.2021-23.09.2021թթ. ներկայացվել էր հանրային քննարկման e-draft.am համակարգի միջոցով: Հանրային քննարկմանը ներկայացնելուց հետո տեղի են ունեցել մի քանի հանդիպումներ պոտենցիալ շահառուների հետ, այդ թվում՝ ԱՀ ներկայացուցիչների մասնակցությամբ (Պետական նախարար, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարար, Օպերատիվ շտաբի պետ):

Պետական գերատեսչությունների կողմից ներկայացված կարծիքների, հանրային քննարկման արդյունքում հավաքագրված առաջարկությունների, ինչպես նաև ԱՀ պետական նախարար Արտակ Բեգլարյանի, «Վերադարձ դեպի Քաշաթաղ» ՀԿ առաջարկությունների հիման վրա Նախագիծը լրամշակվել է, որը նախատեսվում է քննարկել ՀՀ-ում գործող բանկերի և վարկային կազմակերպությունների հետ և քննարկման արդյունքների հիման վրա ձևավորել Նախագծի վերջնական տարբերակը, որը սահմանված կարգով կներկայացվի ՀՀ կառավարության հաստատմանը:

Համաձայն Կառավարության 2021 թվականի փետրվարի 18-ի N 216-Ն որոշման՝ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի պատվիրատվությամբ Սյունիքի մարզի սահմանամերձ Գորիս համայնքի Շուռնուխ բնակավայրում իրականացվում է բնակելի թաղամասի կառուցման ծրագիր՝ որով նախատեսվում է կառուցել թվով 13 բնակելի տներ՝ պատերազմի արդյունքում տեղահանված ընտանիքների կարիքների համար:

Հարկ է նշել նաև, որ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախաձեռնությամբ, մի շարք իրավական ակտերում կատարված փոփոխությունների համաձայն՝ պետական բյուջեի միջոցների հաշվին իրականացվող հանրակրթական նշանակության օբյեկտների շինարարական ծրագրերում պարտադիր նախատեսվելու է ապաստարանի առկայությունը:

Անհրաժեշտ է ընդգծել նաև, որ պատերազմի արդյունքում տեղահանված անձանց մարդասիրական կարիքները հոգալու նպատակով լրացումներ են

կատարվել «2021-2025թթ. համար Հայաստան-ՄԱԿ կայուն զարգացման համագործակցության շրջանակ» փաստաթղթում (ստորագրվել է 2021թ. հունիսի 1-ին), ՄԱԿ գործակալությունների, մասնավորապես՝ ՄԱԶԾ, ՄԱԲՀ և ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի՝ Հայաստանի համար ծրագրային փաստաթղթերում:

5. Արդյոք գործարկվել է վստահելի և հաշվետվողական մեխանիզմ՝ մասնավոր հատվածի, ՀՀ-ում և այլ պետություններում բնակվող անհատ քաղաքացիների կողմից կամավոր հիմունքներով ցուցաբերվող օգնությունն ու օժանդակությունը համակարգելու և դրանք առավել հասցեական ու նպատակային դարձնելու համար՝ վերականգնելով պետության նկատմամբ վստահությունը:

Ըստ Կառավարության 2020 թվականի հոկտեմբերի 5-ի N 1638-Ն որոշման՝ 2020 թվականի սեպտեմբերի 27-ից մինչև ռազմական դրության գործողության ավարտը ՀՀ ՊՆ, ԱԻՆ, ԲՏԱՆ, ԱՆ կամ այլ պետական մարմինների կողմից, իսկ ռազմական դրության գործողության ավարտից հետո մինչև 2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ը տարերային աղետների և այլ արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար ՀՀ ԱԻՆ, ՏԿԵՆ և ԱՆ կողմից «հրաժարում՝ հօգուտ պետության» մաքսային ընթացակարգով հայտարարագրված ապրանքները, ինչպես նաև «Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 145-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համապատասխան՝ նշված նախարարությունների կամ այլ պետական մարմինների կողմից ՀՀ ՊԵԿ ներկայացված՝ սույն որոշմանը հղում պարունակող դիմումում նշված լինելու դեպքում նաև այլ անձանց կողմից նույն մաքսային ընթացակարգով հայտարարագրված ապրանքները բացթողումից հետո հատկացվում են համապատասխան գերատեսչություններին: Սույն որոշմամբ ՀՀ ՊԵԿ նախագահին հանձնարարվել է իրականացնել բաց թողնված ապրանքների հաշվառում, իսկ վերոնշյալ գերատեսչությունների ղեկավարներին հանձնարարվել է իրականացնել իրենց հատկացված և նախարարության կողմից տնօրինված ապրանքների հաշվառում: Արդյունքների մասին տեղեկատվությունը հանձնարարվել է ներկայացնել ՀՀ փոխվարչապետ Տիգրան Ավինյանի գրասենյակ:

Պատերազմի առաջին օրերին մարզերում ստեղծված միասնական պահեստների կողմից ներկայացված հայտերի հիման վրա՝ Մարդասիրական օգնությունը ընդունման-հանձնման ակտերով տրամադրվել է նշված պահեստներին կամ ուղարկվել ԱՀ:

Պահեստներում ամբարվել է պետական, տեղական և միջազգային կառույցների, անհատների կողմից տրամադրվող օգնությունը: Համայնքների կողմից ներկայացված կարիքի գնահատման համաձայն՝ հանձնման և ընդունման ակտերով ստացված օգնությունը տրամադրվել է համայնքապետարաններին: Համայնքների սոցիալական աշխատողների կողմից անհրաժեշտ օգնությունը հասցվել է հասցեատերերին:

Պատերազմի ընթացքում և պատերազմից հետո էլ ԱՆ-ը՝ որպես մարդասիրական օգնություն ստացել է մեծ քանակությամբ դեղեր, ԲՆԱ-ներ և

սարքեր ու սարքավորումներ՝ ՀՀ-ում և այլ պետություններում բնակվող անհատ քաղաքացիների, մասնավոր և դեղագործական ընկերությունների կողմից: Ստացված բեռները ԱՆ «Դեղերի և բժշկական պարագաների ապահովման ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից հայտարարագրվել են «հրաժարում՝ հոգուտ պետության» մաքսային ընթացակարգով (համաձայն՝ այդ պահին գործող կարգերի): Դեղերը, սարքերն ու սարքավորումները՝ սահմանված կարգով հանձնվել են ԱՆ-ին: Ստացված բոլոր ապրանքները հաշվառվել են ԱՆ «Դեղերի և բժշկական պարագաների ապահովման ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի բազաներում, ըստ պահանջարկների բաշխվել են համապատասխան բժշկական հաստատություններին: Մինչ օրս այս աշխատանքները շարունակվում են, և համաձայն համապատասխան հանձնարարականների իրականացվում են բաշխումներ՝ ըստ ներկայացված պահանջարկների:

6. Արդյոք դիմել եք համապատասխան մանդատ ունեցող միջազգային բոլոր կառույցներին (հատկապես ՄԱԿ-ի մանդատի ներքո գործող), առաջին հերթին ՀՀ-ում գործունեություն իրականացնող ներկայացուցչություններին, ամբողջ աշխարհում մոլեգնող համավարակի ժամանակ թուրք-ադրբեջանական փանդեմի կողմից սանձազերծված պատերազմի հետևանքով առաջացած հումանիտար աղետի հետևանքների մեղմացման ու աստիճանաբար վերացման և իրենց մշտական բնակության վայրերից տեղահանված քաղաքացիների փարրական իրավունքների պաշտպանության նպատակով Հայաստանի Հանրապետությանն օժանդակելու նպատակով գործուն միջոցներ ձեռնարկելու պահանջով:

2020 թվականի նոյեմբերի 30-ին փոխվարչապետ Մհեր Գրիգորյանի անունից նամակներ են ուղղվել ՀՀ-ում ռեզիդենտ դեսպաններին և միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցչությունների ղեկավարներին, որով ներկայացվել է հետպատերազմական իրավիճակը, ստեղծված խնդիրները և այդ պահի դրությամբ Կառավարության կողմից նախաձեռնված աջակցության ծրագրերը: Վերոնշյալ դեսպաններին և միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցչությունների ղեկավարներին առաջարկվել է ցուցաբերել հնարավոր մարդասիրական աջակցություն, այդ թվում՝ Կառավարության կողմից նախաձեռնված միջոցառումները համաֆինանսավորելու ձևաչափով: Այնուհետև փոխվարչապետի գրասենյակում տեղի են ունեցել մի շարք աշխատանքային հանդիպումներ միջազգային գործընկերների հետ:

Համատեղ քննարկումների արդյունքում միջազգային մի շարք կառույցներ միացել են պետության կողմից արցախցիներին դրամական աջակցություն տրամադրող միջոցառումներին, ինչպես նաև նախաձեռնել աջակցության նոր միջոցառումներ՝ ՀՀ-ում գտնվող տեղահանված արցախցիների տարբեր խմբերի մասով և տարբեր դրամական չափերով (միջազգային դոնոր կազմակերպությունների կողմից տրամադրված աջակցությունների մասին տեղեկանքները ներկայացված են հավելված 5-ում): ԱՍՀՆ-ն խրախուսել է կառույցների աջակցությունը համաձայն իրենց մանդատի և՛ Արցախում, և՛ Հայաստանում՝ ապահովելով գործուն մեխանիզմներ համապատասխան ենթաօրենսդրական ակտերի ընդունմամբ:

Կառավարության կողմից մշակված ծրագրերի համաֆինանսավորման առնչությամբ հարկ է նշել նաև, որ 2020 թվականի դեկտեմբերի 28-ին ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՌԴ ֆինանսների նախարարության միջև համաձայնագիր է ստորագրվել, որով Ռուսաստանի Դաշնությունը **10 մլն. եվրո**

գումարի անհատույց ֆինանսական օգնություն է տրամադրել ՀՀ կառավարության կողմից ՀՀ տարածքում գտնվող Լեռնային Ղարաբաղից բռնի տեղահանված բնակչության համար իրականացվող ֆինանսական օժանդակության միջոցառումների համաֆինանսավորման նպատակով:

Պատերազմից տուժած անձանց համար օժանդակություն ցուցաբերելու նպատակով Եվրոպական միությունն ավելի քան 10 մլն եվրո մարդասիրական աջակցություն է հատկացրել քաղաքացիական հասարակության, այդ թվում՝ Կարմիր Խաչի միջազգային կազմակերպության միջոցով:

2021թ. մարտի 31-ին ՀՀ ԱԳՆ-ում տեղի է ունեցել արցախահայության առջև ծառայած հումանիտար և սոցիալ-տնտեսական խնդիրների հասցեագրման հարցերին նվիրված միջոցառում, որին հրավիրվել էին ՀՀ-ում հավատարմագրված դիվանագիտական առաքելությունների և միջազգային կառույցների ներկայացուցիչները: Միջոցառմանը ՀՀ ԱԳ և ԱՍՀ նախարարներն իրենց ելույթներում ընդգծել են առկա առաջնահերթ մարդասիրական խնդիրները և դրանց հասցեագրման հրատապությունը: Միջոցառման ընթացքում ներկայացվել է Արցախից բռնի տեղահանված անձանց հումանիտար աջակցության տրամադրման վերաբերյալ կոչը, որի հիմքով իրականացվել են մի շարք ծրագրեր, ապահովվել է ֆինանսավորում արդեն գործող մարդասիրական ծրագրերի համար:

Պատերազմի առաջին օրերից, ապա նաև զինադադարից հետո, Հայաստանը բարձրացրել է Արցախում միջազգային կազմակերպությունների ներգրավման և հումանիտար աջակցության տրամադրման հարցը՝ առաջնահերթ նպատակ սահմանելով բոլոր տեղահանված անձանց կամավոր, անվտանգ ու արժանապատիվ վերադարձը Արցախ:

Պատերազմի ընթացքում և դրանից հետո ՄԱԿ մարդասիրական մարմինների հետ շարունակաբար քննարկվել է Արցախ մարդասիրական առաքելություն ուղարկելու հարցը: Արցախին ուղիղ օգնություն տրամադրելու առնչությամբ, սակայն, գոյություն ունեն որոշակի բարդություններ՝ առաջնահերթորեն կապված քաղաքական խոչընդոտների հետ: Այս ընթացքում ՄԱԿ Հումանիտար հարցերի համակարգման (OCHA) և ՄԱԿ Փախստականների հարցերով բարձր հանձնակատարի գրասենյակների հետ դիտարկվել են ՄԱԿ մարմինների մասնակցությամբ հումանիտար արձագանքի մի շարք տարբերակներ: Իսկ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հետ քննարկվում են Արցախում հայկական ժառանգության պահպանման հարցերը: Քննարկումներն ընթացքում են և մնում են առկախված՝ Ադրբեջանի ապակառուցողական դիրքորոշման հետևանքով: Ադրբեջանի կողմից մարդասիրական առաքելությունները խոչընդոտելու փաստը հրապարակայնորեն

ճանաչվել է ինչպես ՄԱԿ Գլխավոր քարտուղարի մամուլի խոսնակի, այնպես էլ՝ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից:

Հրադադարի հաստատումից հետո Արցախում մարդասիրական աշխատանքներ է շարունակում իրականացնել Կարմիր խաչի միջազգային կազմակերպությունը: Մարդասիրական ծրագրեր են իրականացվել նաև որոշ այլ հումանիտար կազմակերպությունների կողմից:

Նշենք նաև, որ տարբեր մակարդակներում, այդ թվում՝ ԱԳ նախարարի և ՄԱԿ ԳԲ-ի միջև, շարունակաբար քննարկվել է պատերազմից տուժած և Հայաստանում ապաստանած անձանց օժանդակություն տրամադրելու հարցում ՄԱԿ մասնագիտացված կառույցների ներգրավման հարցը:

ՄԱԿ հայաստանյան գրասենյակը պատերազմից տուժածներին մարդասիրական օգնության տրամադրման աշխատանքների համակարգման նպատակով մեկնարկել է նաև ՄԱԿ միջգործակալական արձագանքման ծրագիրը (Inter-Agency Response Plan), որը գործում է 5 ուղղություններով՝ սննդի անվտանգություն, առողջապահություն, մարդկային անվտանգության ապահովում, կացարանների տրամադրում և վաղ վերականգնում:

ՑԱՆԿ

Աջակցության միջոցառումների

	ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄ	ՄԻՋՈՑԱՌՄԱՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՆՅՈՒՆ	Շահառուներ (փաստացի)
1.	2020թ. նոյեմբերի 16-ի N 1800-Ա	Անվճար ուղևորափոխադրումներ՝ Երևան-Գորիս-Ստեփանակերտ: Արցախցիների անվճար ուղևորափոխադրման գործընթացը շարունակվում է. որոշմամբ վերջնաժամկետ սահմանված չէ	47 930
2.	2020թ. նոյեմբերի 16-ի N 1799-Լ	Արցախում հաշվառված կամ փաստացի բնակված անձանց դրամական աջակցության միջոցառում՝ միանվագ 68 հազ. (15 հազ. դրամ հավելյալ ՀՀ-ում անշարժ գույք չունենալու պարագայում)	շուրջ 100,000
	2020թ. նոյեմբերի 18-ի 1813-Լ	Տրամադրման կարգ	
3.	2020թ. նոյեմբերի 21-ի 1820-Լ որոշում	Ադրբեջանի վերահսկողության ներքո անցած Արցախի համայնքների բնակիչներին աջակցության միջոցառում՝ ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամին միանվագ 300 հազ. դրամ	35 341
	2020թ. նոյեմբերի 27-ի N 1891-Լ	Տրամադրման կարգ	
4.	2020թ. դեկտեմբերի 3-ի N 1977-Լ	Ադրբեջանի վերահսկողության ներքո անցած Արցախի համայնքների բնակիչներին հյուրընկալված ընտանիքին աջակցություն: Յուրաքանչյուր հյուրընկալված չափահաս անձի համար 30 հազ. դրամ ՀՀ-ում՝ 2020թ. դեկտեմբերից մինչև 2021թ. օգոստոս ամիսներին, 45 հազ դրամ ՝ Արցախում՝ 2020թ. դեկտեմբերից մինչև 2021թ. մայիս ամիսներին:	3,300 հյուրընկալող (շուրջ 9000 չափահաս անձ)
	2020թ. դեկտեմբերի 17-ի N 2072-Լ	Տրամադրման կարգ	
5.	2020 թ. դեկտեմբերի 3-ի N 1960-Լ	Հրետակոծության հետևանքով ՀՀ տարածքում վնասված անշարժ գույքի փոխհատուցում՝ շահառուի անշարժ գույքին հասցված վնասների առկայության և դրանց փոխհատուցման նպատակով անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների չափի վերաբերյալ ուսումնասիրության հիման վրա	120
6.	2020թ. դեկտեմբերի 10-ի N 2021-Լ	Հրետակոծության հետևանքով Արցախում բնակարանը/տունը կորցրած անձանց աջակցության միջոցառում (ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամին 250 հազ. դրամ միանվագ աջակցություն)	5401
	2020թ. դեկտեմբերի 17-ի N 2070-Լ	Տրամադրման կարգ	

7.	2020թ. դեկտեմբերի 17-ի N 2069-Լ	Արցախում ` հրետակոծության հետևանքով տները կորցրած անձանց հյուրընկալված ընտանիքներին աջակցության ծրագիր: Յուրաքանչյուր հյուրընկալված չափահաս անձի համար 30 հազ դրամ ՀՀ-ում՝ 2020թ. դեկտեմբերից մինչև 2021թ. օգոստոս ամիսներին, 45 հազ դրամ ՝ Արցախում՝ 2020թ. դեկտեմբերից մինչև 2021թ. մայիս ամիսներին:	450 հյուրընկալող (շուրջ 1000 չափահաս անձ)
	2020թ. դեկտեմբերի 24-ի N 2148-Լ	Տրամադրման կարգ	
8.	2020թ. դեկտեմբերի 3-ի N 1924-Լ	Ձողված և անհայտ կորած (գերեվարված) քաղաքացիական անձանց ընտանիքներին և հաշմանդամություն ձեռքբերած անձանց աջակցության ծրագիր: Ձողվածի ընտանիքին՝ 5 մլն դրամ միանվագ 1-ին խմբի հաշմանդամություն ձեռք բերելու դեպքում՝ 3 մլն դրամ միանվագ 2-րդ խմբի հաշմանդամություն ձեռք բերելու դեպքում՝ 2 մլն դրամ միանվագ 3-րդ խմբի հաշմանդամություն ձեռք բերելու դեպքում՝ 1 մլն դրամ միանվագ հաշմանդամ երեխայի կարգավիճակ ձեռք բերելու դեպքում՝ 3 մլն դրամ միանվագ Անհայտ կորած՝ ամսական 300 հազ. դրամ (ծրագիրը շարունակվում է)	77
	2020թ. դեկտեմբերի 17-ի N 2082-Լ	Տրամադրման կարգ	
9.	2020թ. դեկտեմբերի 10-ի N 2008	2020-2021թթ. ուսումնական տարվա 1-ին կիսամյակի ուսման վարձի 100% փոխհատուցում՝ ՈԽ-ների մարտական գործողությունների մասնակից սովորողներին, ինչպես նաև եթե մարտական գործողություններին մասնակցել է սովորողի ամուսինը կամ ծնողը	6948
10.	2020թ. դեկտեմբերի 10-ի N 2001-Լ	Գերեվարված և անհայտ կորած զինծառայողների ընտանիքներին աջակցության տրամադրում (9 ամիս՝ ամսական 300 հազ. դրամ)	1069 (ծրագրի մեկնարկից երբևէ հաշվառված են եղել որպես անհայտ կորած և գերեվարված)
	2020թ. դեկտեմբերի 24-ի N 2180-Լ	Տրամադրման կարգ	

11.	2020թ. դեկտեմբերի 17-ի N 2061-Լ	Տեղահանված Արցախի գործազուրկ քաղաքացիների վարձատրվող հասարակական աշխատանքների կատարման միջոցառում	85
12.	2020թ. դեկտեմբերի 17-ի N 2073-Լ որոշում	Ծանր վնասվածք կամ խեղում ստացած զինծառայողներին աջակցություն (ամսական 300 հազ. դրամ՝ 6 ամիս)	393
13.	2020թ. դեկտեմբերի 17-ի N 2067-Լ	Տեղահանված արցախցիների համար աշխատանքային փորձի ձեռք բերման միջոցառում	453
	2020թ. դեկտեմբերի 21-ի N 2118-Լ	Տրամադրման կարգ	
14.	2020թ. դեկտեմբերի 24-ի N 2146-Լ	Արցախի նախադպրոցական տարիքի երեխաներին ամանորյա միանվագ աջակցություն՝ յուրաքանչյուրին 20 հազ. դրամ	13873
15.	2021թ. փետրվարի 4-ի թիվ 112-Լ	Սյունիքի մարզի Շուռնուխ և Որոտան բնակավայրերի բնակիչներին աջակցություն (300 հազ. դրամ՝ միանվագ և 6 ամիս՝ 68 հազ. դրամ)	44
16.	2021թ. հունվարի 27-ի N 90-Լ որոշում	Վիրավորում (վնասվածք) ստացած կամ հոգեկան առողջության խնդիր ձեռք բերած զինծառայողներին (հաշմանդամություն չունեցող կամ 3-րդ խմբի հաշմանդամ ճանաչված) աջակցության միջոցառում (500,000 դրամ միանվագ)	7385
	2021 թ. փետրվարի 8-ի N 148-Լ որոշում	Տրամադրման կարգ	
17.	2021թ. փետրվարի 4-ի N 131-Ն որոշում	Հոգեբանական վերականգնման աջակցություն	1170
18.	2021 թ. փետրվարի 12-ի N 186-Լ որոշում	Արցախում հաշվառված կամ բնակված անձանց աջակցություն (4 ամիս՝ ամսական 68 հազ. դրամ)	շուրջ 100,000
	2021թ. փետրվարի 18-ի N 218-Լ	Տրամադրման կարգ	
19.	2021թ. մարտի 4-ի N 310-Լ	ՀՀ-ում՝ արցախցիներին հյուընկալված հյուրատների աջակցություն (2021 թվականի մարտից օգոստոս, յուրաքանչյուր չափահաս անձի համար 30 հազ. դրամ)	21 հյուրատուն
20.	2021թ. մարտի 18-ի N 369-Լ	Զինծառայողների սոցիալական ներառման ծրագիր (2021-2023թթ.)	

ԱՀ կառավարությանը հատկացված աջակցություն

	ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄ	ՄԻՋՈՑԱՌՄԱՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՆՅՈՒՆ
1.	2020թ. դեկտեմբերի 21-ի N 2120-Ն	ԱՀ տնտեսությանն աջակցելու նպատակով ՀՀ պետական բյուջեից ԱՀ կառավարությանը տրամադրվել է 940 մլն դրամ գումարի չափով բյուջետային վարկ:
2.	2020թ. դեկտեմբերի 22-ի N 2125-Ն	Աջակցությունը որպես նվիրաբերություն տրվում է Արցախի Հանրապետության կառավարությանը, 1 մլրդ դրամի չափով , Արցախի տարածքում 2020 թվականի սեպտեմբեր, հոկտեմբեր, նոյեմբեր ամիսներին բնակչության սպառած էլեկտրաէներգիայի և գազի ծախսը ֆինանսավորելու համար:
3.	2021 ապրիլի 22-ի N 630-Ն	Շուրջ 4,1 մլրդ դրամ նվիրաբերությունն ուղղվել է Արցախի բնակչության կողմից սպառված գազի և էլեկտրաէներգիայի, կապի ծախսերի, ինչպես նաև ռեզիդենտ և ոչ պետական կազմակերպությունների վարձու աշխատողների աշխատավարձի և դրան հավասարեցված այլ վճարումների մասով վճարված եկամտային հարկի վերադարձի ֆինանսավորմանը:
4.	2020 դեկտեմբերի 25-ի N 2182-Ն	ԱՀ տնտեսությանը աջակցելու նպատակով ՀՀ պետական բյուջեից ԱՀ կառավարությանը տրամադրվել է շուրջ 3,1 մլրդ դրամ գումարի չափով բյուջետային վարկ:
5.	2020 դեկտեմբերի 29-ի N 2199-Ն	ԱՀ տնտեսությանն աջակցելու ՀՀ պետական բյուջեից Արցախի Հանրապետության կառավարությանը տրամադրվել է շուրջ 1,04 մլրդ դրամ գումարի չափով բյուջետային վարկ:
6.	2021թ. հուլիսի 1-ի N 1096-Ն	Շուրջ 1,2 մլրդ դրամ ն ուղղվել է 2021 թվականի հուլիս ամսին Արցախի բնակչության գազի և էլեկտրաէներգիայի, կապի ծառայությունների ծախսերի ֆինանսավորմանը: ՀՀ պետական բյուջեից ԱՀ կառավարությանը տրամադրվել է շուրջ 7,6 մլրդ դրամ գումարի չափով միջպետական վարկ:
7.	2021թ. օգոստոսի 3-ի N 1252-Ն	Շուրջ 1,1 մլրդ դրամ ն ուղղվել է 2021 թվականի օգոստոս ամսին ԱՀ բնակչության գազի և էլեկտրաէներգիայի, կապի ծառայությունների ծախսերի ֆինանսավորմանը: ՀՀ պետական բյուջեից ԱՀ կառավարությանը տրամադրվել է շուրջ 7,6 մլրդ դրամ գումարի չափով միջպետական վարկ:
8.	2021թ. օգոստոսի 27-ի N 1397-Ն	Շուրջ 1,2 մլրդ դրամ ն ուղղվել է 2021 թվականի սեպտեմբեր ամսին Արցախի բնակչության գազի և էլեկտրաէներգիայի, կապի ծառայությունների ծախսերի ֆինանսավորմանը: ՀՀ պետական բյուջեից ԱՀ կառավարությանը տրամադրվել է շուրջ 12,2 մլրդ դրամ գումարի չափով միջպետական վարկ:
9.	2021թ. սեպտեմբերի 30-ի N 1619-Ն	Շուրջ 1,2 մլրդ դրամ ն ուղղվել է 2021 թվականի հոկտեմբեր ամսին ԱՀ բնակչության գազի և էլեկտրաէներգիայի, կապի ծառայությունների ծախսերի ֆինանսավորմանը: ՀՀ պետական բյուջեից ԱՀ կառավարությանը տրամադրվել է շուրջ 12,3 մլրդ դրամ գումարի չափով միջպետական վարկ:

Հավելված 2

Արցախից տեղահանված անձանց հաշվառման տեղեկատվական համակարգում հաշվառված անձանց թիվը ըստ մարզերի		
մարզ	ընտանիք	անձ
Երևան	10661	35239
Արագածոտն	921	2840
Արարատ	3192	8398
Արմավիր	1946	6312
Գեղարքունիք	1171	3708
Լոռի	1058	3276
Կոտայք	5806	18102
Շիրակ	549	1799
Սյունիք	2857	7542
Վայոց ձոր	908	2694
Տավուշ	519	1762
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	29588	91672

Արցախից տեղահանված անձանց հաշվառման տեղեկատվական համակարգում հաշվառված անձանց թիվը ըստ տարիքի և սեռի			
տարիքային խումբ	ընդամենը	արական	իգական
Մինչև 4 տարեկան	9033	4578	4455
5 – 9 տարեկան	10904	5753	5151
10 – 14 տարեկան	10862	5554	5308
15 – 19 տարեկան	8105	3733	4372
20 – 24 տարեկան	5137	956	4181
25 – 29 տարեկան	4437	876	3561
30 – 34 տարեկան	5797	1001	4796
35 – 39 տարեկան	5431	921	4510
40 – 44 տարեկան	4591	858	3733
45 – 49 տարեկան	3602	733	2869
50 – 54 տարեկան	3364	743	2621
55 – 59 տարեկան	4068	967	3101
60 – 64 տարեկան	5122	1589	3533
65 տարեկանից բարձր	10998	3925	7073
նույնականացված չէ	219	78	141
Ընդամենը	91672	32267	59405
Արցախից տեղահանված անձանց հաշվառման տեղեկատվական համակարգում հաշվառված անձանց թիվը ըստ ԱՀ շրջանների			
			անձ
Ստեփանակերտ			31474
Ասկերան			9300

Հադրութ	9200
Մարտակերտ	11805
Մարտունի	13324
Շահումյան	2986
Շուշի	4097
Քաշաթաղ	9282
նույնականացված չէ	204
Ընդամենը	91672

**Արցախցիներին սոցիալական աջակցություն տրամադրելու նպատակով
Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության հետ համագործակցող
հասարակական և բարեգործական կազմակերպությունների ցանկ**

N	Հասարակական կազմակերպություն
1.	“Aid Beyond Borders” NGO
2.	“Freedom Loving Youth” NGO
3.	“Oxygen” հիմնադրամ
4.	“Teach for Armenia”
5.	“Women Support Center”
6.	“World Vision Armenia”
7.	“Спешите к добру” фонд
8.	«Focus on children» ԲԿ
9.	Medecins Sans Frontieres holland
10.	Save the children
11.	«ԱՌԻՏԻՉՄ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ» ԲՀԿ
12.	«Առաքելություն Հայաստան» ԲՀԿ
13.	«ԱՍՄ» բարեգործական մարդասիրական հիմնադրամ
14.	«Աստղավարդ» հաշմանդամ երեխաների ծնողների ՀԿ
15.	«Աստղացույք» ՀԿ
16.	«Աստղիկ» հաշմանդամություն ունեցող երեխաների ծնողների ասոցիացիա ՀԿ
17.	«Բարի Մամա» ՀԿ
18.	«Գորիսի կանանց զարգացման Ռեսուրս կենտրոն» հիմնադրամ
19.	«Դեվելոպի Արմենիա» ՀԿ
20.	«Դիակոնիա» բարեգործական կազմակերպություն

21.	«Երևան իմ սեր» հիմնադրամ
22.	«Երիտասարդական միքս» ՀԿ
23.	«Թափանցիկ բարեգործություն»
24.	«Լիարժեք կյանք» ՀԿ
25.	«Լուսէ» Սոցիալ-վերականգնողական ծառայություններ հաշմանդամություն ունեցող երեխաների համար
26.	«Լոռույան ծայն» ՀԿ
27.	«ԿԱԶԱ»
28.	«ԿԱՄՐՋԱԿ» ՍՊՀԿ
29.	«Կայուն զարգացման հայկական հիմնադրամ»
30.	«Կանանց ռեսուրս կենտրոն» ՀԿ
31.	«Կլոր Սեղան» հիմնադրամ
32.	«Հալեպ» հայրենակցական բարեգործական ՀԿ
33.	«Հայ առաջադեմ երիտասարդություն»
34.	«Հայ մայրեր»
35.	«Հայ օգնության ֆոնդ»
36.	«Հայ» ասոցիացիա
37.	«Հայաստանի խուլերի միավորում» ՀԿ
38.	«Հայաստանի կույրերի միավորում» ՀԿ
39.	«Հայաստանի մանկական ասոցիացիա» ՀԿ
40.	«Հայաստանի մանուկներ» ԲՀ
41.	«Հայկական Կարիտաս»
42.	«Հայկական Կարմիր Խաչի ընկերություն. ՀԿ
43.	«Հայրենիք» զարգացման հիմնադրամ
44.	«Հանգրվան» ՊՈԱԿ
45.	«Հաշմանդամություն և ներառական զարգացում» ՀԿ

46.	«Հավատ» ՀԿ
47.	«Հարմոնիա» ՀԿ
48.	«Հույսի կամուրջ» ՀԿ
49.	«Հույսի մեծավոր» ՀԿ
50.	«Մայրի» ՀԿ
51.	«Մանկական զարգացման հիմնադրամ»
52.	«Մարդը կարիքի մեջ» ՀԿ
53.	«Մենք կարող ենք» ՀԿ
54.	«Մի կաթիլ Լոռի» «ՀԿ Կենտրոն» քաղաքացիական հասարակության զարգացման հասարակական կազմակերպություն
55.	«ՄՈՐԱԼ» ԲԿ
56.	«ՆԱԶՔՈՄ» ԲԿ
57.	«Նաիրի» հաշմանդամ երեխաների ծնողների հասարակական կազմակերպություն
58.	«Շողիկ» Հայկական բարեգործական հասարակական կազմակերպություն
59.	«Ջերմիկ անկյուն» ՀԿ
60.	«Սատար» ՀԿ
61.	«Սկարպ առողջական կենտրոն» ՀԿ
62.	«Սոսե» կանանց հիմնահարցեր ՀԿ
63.	«Տաշիր» բարեգործական հիմնադրամ
64.	«Փյունիկ» Հայաստանի հաշմանդամների միություն
65.	«Փրկություն» հաշմանդամ երեխաների և երիտասարդների կենտրոն
66.	«Քայլ առաջ» ՀԿ
67.	«Օրրան» ԲՀԿ
68.	Ազնավուր հիմնադրամ
69.	Ամերիկայի հայ ավետարանչական ընկերակցություն

70.	Ամերիկյան Փարոս հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Փիթեր Աբաջյան
71.	Առավոտ ՀԿ
72.	Գյումրի/ «Երիտասարդական նախաձեռնությունների կենտրոն» ՀԿ
73.	Գորիսի մամուլի ակումբ
74.	Էֆֆեկտ Գրուպ ՓԲԸ
75.	Իզմիրյան հիմնադրամ
76.	Իմ քայլը հիմնադրամ
77.	Կանանց կոալիցիա
78.	Կասկադ խորհրդատվական
79.	Հայ օգնության և զարգացման ընկերություն «ԱՌԴԱ» բարեգործական հիմնադրամ
80.	Հատուկ կարիքներով մարդկանց աջակցության ՀԿ «Ունիսոն»
81.	ՀԲԸՄ
82.	ՀԿԽԸ
83.	Հոդված 3
84.	Հոդված 3 /ԱՍՀՆ սննդի շտաբ
85.	Մարտունու կանանց համայնքային խորհրուրդ
86.	Սախարովի անվան մարդու իրավունքների պաշտպանության հայկական կենտրոն
87.	ՍՈՍ
88.	Սորս հիմնադրամ
89.	ՍՕՍ մանկական գյուղեր

Հավելված 4

**Աջակցության ծրագրերում արված փոփոխությունների վերաբերյալ
Կառավարության որոշումների ցանկ**

<p>27 նոյեմբերի 2020 թվականի N 1890-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 16-Ի N 1799-Լ ԵՎ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 18-Ի N 1813-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>17 դեկտեմբերի 2020 թվականի N 2105-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 16-Ի N 1799-Լ, ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 21-Ի N 1820-Լ, ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ի N 1891-Լ ԵՎ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 18-Ի N 1813-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>13 հունվարի 2021 թվականի N 3-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 16-Ի N 1799-Լ, ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 18-Ի N 1813-Լ, ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 21-Ի N 1820-Լ, ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ի N 1891-Լ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-Ի N 2021-Լ ԵՎ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2070-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>8 փետրվարի 2021 թվականի N 147-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 16-Ի N 1799-Լ, 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 18-Ի N 1813-Լ, 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 21-Ի N 1820-Լ, 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ի N 1891-Լ, 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-Ի N 2021-Լ, 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2070-Լ, 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-Ի N 1977-Լ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2069-Լ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2072-Լ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-Ի N 2148-Լ ԵՎ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-Ի N 2146-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>3 դեկտեմբերի 2020 թվականի N 1939-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 18-Ի N 1813-Լ ԵՎ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ի N 1891-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>22 ապրիլի 2021 թվականի N 637-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 18-Ի N 1813-Լ, ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ի N 1891-Լ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2070-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>3 դեկտեմբերի 2020 թվականի N 1938-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 21-Ի N 1820-Լ ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>

<p>2 սեպտեմբերի 2021 թվականի N 1423-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՆՈՅՏԵՄԲԵՐԻ 27-Ի N 1891-L ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2070-L ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>14 հունվարի 2021 թվականի N 36-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-Ի N 1977-L, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2069-L, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2072-L ԵՎ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-Ի N 2148-L ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>24 հունիսի 2021 թվականի N 1057-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-Ի N 1977-L, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2072-L, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2069-L, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-Ի N 2148-L ԵՎ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԱՐՏԻ 4-Ի N 310-L ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>2 մարտի 2021 թվականի N 264-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2072-L ԵՎ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-Ի N 2148-L ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>15 դեկտեմբերի 2020 թվականի N 2054-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-Ի N 1960-L ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>22 փետրվարի 2021 թվականի N 221-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-Ի N 1960-L ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>17 դեկտեմբերի 2020 թվականի N 2070-L</p>	<p><u>ԱՐՑԱՍԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ՀԱՇՎԱՌՎԱԾ ԵՎ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՀԱՍՑԵՆՈՒՄ ԳՏՆՎՈՂ ԲՆԱԿԵԼԻ ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔՆ ԱԴԻԲԵՋԱՆԻ ԿՈՂՄԻՑ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 27-ԻՆ ԱՐՑԱՍԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ ԱՆՁԱԶԵՐԾԱԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՊԱՏՃԱՌԱԾ ԱՎԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՈՎ ԿԱՄ ԱՅԼ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՈՎ ԿՈՐՑՐԱԾ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆՆԵՐԻՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼՈՒ ԿԱՐԳԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-Ի N 2021-L ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>
<p>25 մարտի 2021 թվականի N 398-L</p>	<p><u>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2069-L ԵՎ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-Ի N 2148-L ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</u></p>

<p>12 փետրվարի 2021 թվականի N 187-L</p>	<p>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-Ի N 1924-Լ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2082-Լ ԵՎ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 8-Ի N 147-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</p>
<p>22 ապրիլի 2021 թվականի N 635-L</p>	<p>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-Ի N 1924-Լ ԵՎ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2082-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</p>
<p>27 օգոստոսի 2021 թվականի N 1408-L</p>	<p>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 3-Ի N 1924-Լ ԵՎ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2082-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</p>
<p>29 ապրիլի 2021 թվականի N 665-L</p>	<p>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-Ի N 2008-Լ ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</p>
<p>27 հունվարի 2021 թվականի N 103-L</p>	<p>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-Ի N 2001-Լ ԵՎ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-Ի N 2180-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</p>
<p>21 հունվարի 2021 թվականի N 52-L</p>	<p>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2067-Լ ԵՎ N 2061-Լ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 21-Ի N 2118-Լ ԵՎ N 2119-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</p>
<p>18 փետրվարի 2021 թվականի N 206-L</p>	<p>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2073-Լ ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ԼՐԱՑՈՒՄ ԵՎ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</p>
<p>29 ապրիլի 2021 թվականի N 660-L</p>	<p>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի N 2073-Լ ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</p>
<p>1 ապրիլի 2021 թվականի N 440-L</p>	<p>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 4-Ի N 112-Լ ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</p>
<p>15 ապրիլի 2021 թվականի N 579-L</p>	<p>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐԻ 27-Ի N 90-Լ ԵՎ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 8-Ի N 148-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ</p>

6 մայիսի 2021 թվականի N 707-Լ	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐԻ 27-Ի N 90-Լ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 8-Ի N 148-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ
22 ապրիլի 2021 թվականի N 640-Լ	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 12-Ի N 186-Լ ԵՎ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 18-Ի N 218-Լ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ
2 մարտի 2021 թվականի N 265-Լ	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 18-Ի N 218-Լ ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ
2 սեպտեմբերի 2021 թվականի N 1415-Լ	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 18-Ի N 218-Լ ՈՐՈՇՄԱՆ ՄԵՋ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հավելված 5

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՈՒՄ ՏԵՂԱՀԱՆՎԱԾ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ԲՆԱԿՎՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԵՎ ՍՆՆԴԻ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՆԵՐԻ ՀԵՏ ՀԱՄԱՏԵՂ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԵՎ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

1. ԱՄՆ Պետականության և խաղաղարարության հիմնադրամի միջոցներից ֆինանսավորվող «Հայաստան. աջակցություն հակամարտության հետևանքով տուժած ընտանիքներին»՝ Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկի կողմից իրականացվող 3,718,218 ԱՄՆ դոլարի չափով դրամաշնորհային ծրագիր

Դրամաշնորհի ընդհանուր նպատակն է՝ նպաստել Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության հետևանքով տուժած անձանց տոկոսնության ամրապնդմանը, հյուրընկալ համայնքներում սոցիալական համախմբվածության և զբաղվածության խթանմանը:

Նպատակն իրագործվելու է դրամաշնորհի աջակցությամբ իրականացվելիք չորս ծրագրերի միջոցով՝ Հայաստանում Արցախից տեղահանված անձանց և նրանց հյուրընկալող ընտանիքներին կանխիկ դրամական փոխանցումների, ինչպես նաև Հայաստանում տեղահանված անձանց համար վարձատրվող հասարակական աշխատանքների ծրագրի և ժամանակավոր զբաղվածության ծրագրի իրականացման միջոցով: Տրամադրվելիք դրամական աջակցությունը նպատակ ունի ժամանակավոր օժանդակություն ցուցաբերել տուժած ընտանիքների եկամուտների ապահովմանը՝ օգնելով հարթել հիմնական սպառման հետ կապված խնդիրները և աշխատանքային տարիքի տեղահանված անձանց ներգրավել աշխատաշուկայում:

Վերը նշված ծրագրերը կօժանդակեն Ադրբեջանի կողմից 2020թ. սեպտեմբերի 27-ին սանձազերծված ռազմական գործողությունների հետևանքով տուժած Արցախի քաղաքացիներին ՀՀ կառավարության կողմից արդեն իսկ ընդունված աջակցության թիվ 1, 6, 9 և 10 ծրագրերի իրականացմանը:

Ծրագրի իրականացման համաձայնագիրը ստորագրվել է 2021 թ. մայիսի 7-ին:

2. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության և «Մարդը կարիքի մեջ» բարեգործական հասարակական կազմակերպության միջև սոցիալական աջակցության նպատակով ֆինանսական միջոցների տրամադրման վերաբերյալ փոխըմբռնման հուշագիր

Հուշագիրը նպատակ ունի պայքարելու COVID-19 համավարակի դեմ և բարելավելու Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ժամանակավորապես բնակվող Արցախի Հանրապետության քաղաքացիների կենսապայմանները:

Բյուջեն կազմում է **500 000 ԱՄՆ դոլարին** համարժեք դրամ՝ ավելի քան 4 000 հյուրընկալող ընտանիքների 4 ամսվա կոմունալ ծախսերը հոգալու համար:

Ստորագրվել է 15.01.2021թ.:

3. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության և Հայկական Կարմիր խաչի ընկերության միջև սոցիալական աջակցության նպատակով ֆինանսական միջոցների տրամադրման վերաբերյալ փոխըմբռնման հուշագիր

Հայկական Կարմիր խաչի ընկերությունը, Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի ֆինանսական աջակցությամբ, տրամադրում է դրամական միջոցներ 2020թ. սեպտեմբերի 27-ից սկսված ռազմական գործողությունների հետևանքով Արցախի Հանրապետության վերահսկողության տարածքից դուրս մնացած համայնքներում հաշվառված չափահաս քաղաքացիներին ժամանակավոր հյուրընկալողների և Արցախի Հանրապետության վերահսկողության ներքո գտնվող համայնքների հաշվառման հասցեում գտնվող բնակելի անշարժ գույքն ավերածությունների հետևանքով կամ այլ պատճառներով կորցրած չափահաս քաղաքացիներին ժամանակավոր հյուրընկալողների ծախսերի փոխհատուցման սոցիալական աջակցության նպատակով:

Բյուջեն կազմում է **526,210.000 ՀՀ դրամ** հյուրընկալող ընտանիքների համար՝ առաջնահերթությունը տալով Սյունիքի և Տավուշի մարզերում գրանցված հյուրընկալողներին, 68 հազարների ծրագրով աջակցությունը կազմում է **979,200.000 ՀՀ դրամ** (ֆինանսավորվում է ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի գրասենյակի կողմից):

Ստորագրվել է 19.01.2021թ.:

4. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության և Պարենի Համաշխարհային ծրագիր միջև համագործակցության շրջանակներում 2020 թ. հոկտեմբերի 29-ին ստորագրված հուշագրում լրացումների վերաբերյալ փոխըմբռնման հուշագիր

Հակամարտությունից տուժած տեղահանված անձանց համար, ՊՀԾ-ն ընտրված շահառուներին 4 ամսով տրամադրում է մեկ անձի հաշվով **96 ԱՄՆ դոլարին** համարժեք դրամական աջակցություն: Սույն միջոցները կտրամադրվեն ՀՀ կառավարության դրամական աջակցության ծրագրի սննդի անվտանգության բաղադրիչին աջակցող մի քանի կարգավորումների միջոցով:

Համաձայնության հուշագրի շրջանակներում ՊՀԾ-ն տրամադրում է նաև պարենամթերք շուրջ 39 000 սննդի տեսանկյունից անապահով՝ ընդունող բնակչությանը՝ ընտանեկան նպաստի պետական համակարգի շահառուներին, որոնք նույնականացվել են Շիրակի մարզի երեք քաղաքներում՝ Գյումրու, Արթիկի, Մարալիկի, և Հայաստանի Հանրապետության 21 կոլեկտիվ պետական ապաստարանների բնակիչներին: Շահառուներին տրամադրվել է 8 ապրանքատեսակ պարունակող պարենամթերքի ծանրոց՝ երկու ամսվա չափաբաժնով: Մեկ անձի սննդի ծանրոցը պարունակում է 4 կգ հնդկացորեն, 3 կգ ցորենի հատիկ, 3 կգ մակարոնեղեն, 2 կգ բրինձ, 2.5 կգ ոսպ, 1 կգ լոբի, 1 լիտր բուսական յուղ և 0.3 կգ չիր՝ ընդհանուրը կազմելով 16.7 կգ:

Ստորագրվել է 09.04.2021թ.:

5. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության և ՅՈՒՆԻՍԵՖ հայաստանյան գրասենյակի միջև սոցիալական աջակցության նպատակով ֆինանսական միջոցների տրամադրման վերաբերյալ փոխըմբռնման հուշագիր

Հուշագրով նախատեսվում է սոցիալական աջակցության տրամադրում 2020թ. սեպտեմբերի 27-ին հակամարտության գոտում սկսված լայնամասշտաբ ռազմական գործողությունների արդյունքում տեղահանված և ներկայումս Հայաստանի Հանրապետության տարածքում բնակվող ընտանիքների այն երեխաներին, ովքեր ՀՀ կառավարության 2021թ. փետրվարի 12-ի N 186-Լ և փետրվարի 18-ի N 218-Լ որոշումների շրջանակներում հանդիսանում են վճարման ցուցակում ընդգրկված շահառու անչափահաս երեխաներ և բնակվում են Հայաստանի Հանրապետության տարածքում՝ առաջնահերթություն տալով մինչև 5 տարեկան երեխաներին ու թիրախավորելով համամասնորեն աղքիկներին և տղաներին:

Բյուջեն կազմում է **125,000,000 դրամ**՝ 5 000 երեխաներին աջակցելու համար: Մեկ երեխայի հաշվով փոխանցման գումարի չափը՝ ՀՀ կառավարության 2021թ. փետրվարի 18-ի N 218-Լ որոշմամբ սահմանված չափի՝ 68 000-ի մեջ, կազմում է 25 000 ՀՀ դրամ:

Ստորագրվել է 16.04.2021 թ.:

6. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության և «Տեխնիկական համագործակցության և զարգացման գործակալության» (ACTED) Հայաստանյան Մասնաճյուղ Առանձնացված ստորաբաժանման միջև սոցիալական աջակցության նպատակով ֆինանսական միջոցների տրամադրման վերաբերյալ փոխըմբռնման հուշագիր

Տեխնիկական համագործակցության և զարգացման գործակալության» (ACTED) Հայաստանյան Մասնաճյուղ Առանձնացված ստորաբաժանում Կազմակերպությունը սոցիալական աջակցության նպատակով տրամադրում է դրամական միջոցներ ՀՀ կառավարության 2020 թ. դեկտեմբերի 17-ի թիվ 2069-Լ, ՀՀ կառավարության 2020թ. դեկտեմբերի 3-ի N 1977-Լ և ՀՀ կառավարության 2021թ. փետրվարի 12-ի N 186-Լ միջոցառումների շրջանակներում:

Աջակցությունը՝ **60,400.000 ՀՀ դրամ**, տրամադրվում է ՀՀ երկու մարզերի (Գեղարքունիք և Վայոց Ձոր) շուրջ 1000 շահառուների:

Ստորագրվել է 22.04.2021թ.: